

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ - БИТОЛА
ФАКУЛТЕТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ СКОПЈЕ

Заради олеснување на работата на постдипломците на Факултетот за безбедност, Научниот колегиум на постдипломските студии на седницата одржана на 8.04.2009 го утврди следното:

УПАТСТВО
ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКА ТЕЗА

Упатството е наменето за студентите кои се во фаза на изработка на магистерскиот проект на Факултетот за безбедност - Скопје.

Со упатството се постигнува повисок степен на методолошка усогласеност и единственост во институционалниот пристап на секој студент.

Упатството е наменето и за постдипломците и менторите на магистерскиот проект за полесно, постручно и воедначено водење на студентот при изработката на магистерската теза.

Содржина на упатството

- Пријава на магистерска теза
- Изработка на идејна скица (образложение) за изработка на магистерската теза
- **Изработка на план за работа**

Пријава

Пријавата содржи: биографски податоци, наслов на темата, образложение за научната и стручната оправданост на темата, план за работа и преглед на појдовна литература што ќе се користи.

Скица

- 1. Насловот на темата студентот го самостојно или во договор со предметен наставник**
- 2. Образложението на темата (скицата) треба да ја има следната структура**
 1. Формулација на проблемот
 2. Определување на предметот на истражувањето
 - 2.1. Теоретско одредување на предметот
 - 2.2. Појмовно-категоријален апарат
 - 2.3. Операционално определување на предметот
 - 2.4. Дисциплинарно одредување на предметот
 - 2.5. Временско и просторно одредување на предметот
 3. Цел на трудот
 4. Хипотетичка рамка - хипотези
 5. Начин на истражување (методи и техники)

6. Научна и општествена оправданост на истражувањето (тудот)

Магистерската теза е самостоен труд во кој до израз доаѓа особеноста на кандидатот да се занимава со научно-истражувачката работа и со која до израз доаѓа неговата способност да ја примени методологијата на научното истражување. Затоа секое истражување подразбира доследна и прецизна примена на разработка на секој од споменатите делови на скицата. Секој дел од скицата има своја структура и содржина. Но, што се содржат деловите на скицата?

1.1. Формулација на проблемот

За да истражиме определно прашање, нужно ќе треба да го определиме проблемот и да преминеме на негово формулирање. Со формулацијата на проблемот на истражување се:

а) издвојуваат деловите, димензиите и својствата на појавата што може да се определи како проблем што треба да се решава;

б) врз основа на постојните сознанија се утврдуваат основните хипотетички ставови за проблемот што треба да се истражи, поточно се издвојува и се определува предметот на истражувањето;

в) рангира постојното знаење по степен на значајност за издвоениот проблем и за неговите делови;

г) насочува кон постојните резултати, пред се на оние од предходните истражувања кои се од корист и се во функција на проблемот на истражување. Овде се соопштуваат сознанија кои можат да се од користат. Постојните резултати можат да се од определени истражувања или се емпириски сознанија (добиеи од практиката, интернет или други медиуми) кои имаат поголем или помал степен на непосредност со предметот на истражувањето.

Основни делови на формулацијата на проблемот се:

а) хипотетички ставови;

б) општествено научно значење на истражувањето; и

в) Резултати од предходните истражувања.

1.1.1. Хипотетички ставови

Хипотетичките ставови се дел од формулацијата на проблемот со кои:

а) се дефинира (глобално) појавата на која се однесува на проблемот на истражувањето (појавата и проблемот);

б) се издвојуваат деловите, димензиите и својствата кои се сметаат или можат да се сметаат за проблем на истражуваната појава;

в) Издвоените делови се организираат во целини и се дефинираат, па потоа се класифицираат по сродност и се рангираат по однапред утврдени критериуми (природата на содржината).

Хипотетичките ставови се од битно значење за определување на предметот на истражувањето.

Хипотетичките ставови се условени прво, со појавата и проблемот на кој се однесува истражувањето, второ, со темата насловот и прелиминарното определување на предметот на истражувањето.

Правила за формулирање на прелиминарното одредување на предметот на истражувањето можат да се прифатат:

- а) Прелиминарното определување на предметот на истражувањето мора да биде конкретно и јасно;
- б) Употребата на сврзниците кои не специјализираат врски на кои се однесуваат не треба да се користат;
- в) Да се избегнуваат хомоними и синоними;
- г) Да се избегнуваат наслови во кои ќе се истражува "местото"; "улогата", "некои" и сл. задачи.

1.1.2. Општествено и научно значење на истражувањето на предметот на магистерската теза

При утврдувањето на значењето на проблемот со кој се земава истражувањето, тргнува од становиштето дека проблемот има општествено и научно значење.

Што всушност работиме во овој дел.

Прво, ги димензионираме очекувањата од конкретното истражување со што се отстрануваат барем во начело можните несогласувања меѓу Колегиумот и подносителот на темата (образложението) на истражувањето.

Второ, со овој дел се прогнозира местото на ова истражување (на истражувачкиот проблем) во актуелниот научниот корпус и улогата во разрешувањето на теоретските, научни и општествени проблеми.

При изработката на овој дел од скицата треба да се внимава на:

Прво, овој дел е во непосредна врска со другите два дела од скицата: со целта на истражувањето и општествената и научна оправданост на истражувањето;

Второ, меѓу научното значење и научната цел на трудот мора да постои соодветна согласност. Утврденото значење што ќе го соопшти делува обврзувачки на определувањето на целта на трудот и на образложението за оправданоста на истражувањето на тој предмет.

1.1.3. Резултати од досегашното истражување

Во овој дел од скицата се наведуваат оние битни делови и резултати кои авторот непосредно и најмногу ќе ги користи за поставување и изработката на магистерскиот труд, потоа ќе ги наведе делата и резултатите на кои авторот ги засновува своите погледи и ставови во конкретното истражување. Тука се наведува целокупната целисходна литература. Во овој дел може да се повикува и на резултати кои му се познати на авторот, но не мора да се докрај научно верификувани. Но особено внимание треба да му се посвети на истражувачките резултати, да ни соопшти авторот дека ги владее сознанијата од областа за која се пријавува, (Тоа е впрочем и обврска на секој кој во основа носи обележје на експерт од својата област).

Овој дел од трудот е опфаќа:

Прво, преглед на резултатите од кои се поаѓа, во него се покажува почетниот фонд и појдовна основа која истражувачот ја користи за засновување на ставовите, дефинирање на поимите, хипотезите, индикатори и тн.

Второ, овој дел од формулацијата на проблемот укажува на тоа кои научни цели се можни.

Трето, овој дел е во непосредна врска со теориското одредување на предметот и претставува клуч за неговото разбирање и толкување.

1.2.Предмет на трудот

Во овој дел конкретно се одредува што ќе се истражува. (Овој дел од скицата објективно е и најобеман).

Предметот на истражување има два основни и еден меѓу дел:

- а) Теоретско одредување на предметот на трудот; и
- б) Операционално одредување на предметот на трудот;
- в) и посебен меѓу дел е појмовно категоријален апарат.

1.2.1.Теоретско одредување на предметот на трудот

Во овој дел се формираат две целини: првата која ги разгледува постојните сознанија и втората, која е и посебен меѓу дел е појмовно-категоријалниот апарат.

Првата целина се состои од четири дела:

1) провереното научно сознание за предметот на истражувањето во рамките на науката на која и припаѓа (Овде треба да дојде до израз способноста на кандидатот да соопшти колку комуницира со теоријата и теоретските ставови. Тој треба да ни ги соопшти појдовните или неспорните теориски ставови на највлијателните автори од областа од која истражува. Не е можно да се пријавува теза, а таа да некомуницира со теорискиот фонд. Дури и тогаш кога станува збор за евристичко истражување, тоа треба да се потпирана постојниот или на нему блискиот теориски фонд на знаења);

2) неверификуваните но сепак научни сознанија за предметот на истражувањето (доаѓаат до израз знаењата и располагањето со информации за предметот на истражување, но тие не се толку или нема доволно информации за степенот на нивната теоретска вредност;

3) емпириско искусвено научно сознание (овде се наведуваат знаењата и информации како резултанта на структурата или стручните анализи); и

4) "непостоечко" сознание (ова е најпроблематично) најчесто се однесува на вдахнованието како специфична духовна состојба.

Посебна меѓу целина е **појмовно-категоријалниот систем**. Неговата функција е отстранување на можните недоразбирања и можностите за различно толкување на исти категории и податоци и информации кои се користат во науката. Во рамките на овој систем не се обработуваат поими туку само битните детерминирачки категории и најважните поими и термини. Во овој дел на скицата се образложуваат поимите кои се содржат во насловот и оние поими за кои постојат теориски дебати или различни пристапи. Со, овој дел се избегнуваат или ќе се намалат разликите што постојат за определени категории во определена наука.

1.2.2.Операционално одредување на предметот на трудот

Операционалното определување на предметот на истражувањето значи определување на димезиите (варијаблите) на поимот, односно предметот на истражувањето. (Овој дел ви ја условува хипотетичката рамка, посебно бројот на посебните хипотези).

Се состои од четири дела:

1) Во него таксативно се набројуваат по утврден ред компонентите и **чинителите** кои непосредно ќе бидат истражени. Тие се организираат прво по сегмент - сложени целини на сродните елементарни чинители. Под чинители ги подразбираме сите елементи на структурата, функциите и односите и врските. Тоа што е наведено во овој дел на истражувањето е конкретизирање на содржината на истражувањето. Имено, се што е наведено во овој дел не може да не се истражува, ниту пак да се дополнува со нешто ново. Овој дел е квантитативна мерка на истражувањето и во таа смисла квантитативна мерка на содржината на хипотезите. Бидејќи хипотезите мора да се реципрочни и симетрични на овој дел, тие треба да го задржат и редоследот со кој е изложена содржината на предметот на истражувањето. (види модел)

(Еден можеен модел на истражување)

Иако е неблагодарнио да се шематизира истражувачкиот процес, еден можеен модел за општествените науки, а особено за проучувањето на односите во заедниците би бил и следниот. (тој треба да се користи само како идеја, а не како решение). Општиот модел на процесот на истражувањето би ги опфаќал следните елементи: 1. **чинители**, функции, односи и врски во општествениот (безбедносниот) процес. 2. **услови** и причини за општествениот (безбедносниот) процес. 3. **учесници**. 4. **мотиви**, цели и вредности. 5. **активности**. 6. **методи** и средства. 7. **последници** (резултати).

1. **Условите** можат да бидат а) природни, б) психички и в) општествени. Во **природните** услови спаѓаат клима, флора, фауна или пак својствата на човекот. Во **психичките** услови спаѓаат процесите на психичкиот живот на човекот. **Општествените** услови можат да се поделат во неколку подгрупи: а) **општоопштествени** и тоа како нации, класи, слоеви; б) **општествено-економски** како што се сопственичките односи, прометот, распределбата; в) **политички услови**, заедници, органи, организации, положби и односи; и г) **општествената свест** како што е културата и творештвото.

2. **Учесниците** можат да бидат според учеството: а) посредни и непосредни. Според субјектите а) индивидуални и групни. Според насоката на дејството а) позитивни и б) негативни.

3. **Мотивите, интересите и целите** Мотивите се непосредно изразени потреби. Интересите артикулиран облик на потребите и целите се рационално и дефиниран и артикулиран интерес.

4. **Активностите** можат да бидат постојани, трајни, свесни, рационални. Дејностите се манифестираат како: а) функции, б) зафати, в) чинови, г) постапки и д) операции.

Основни функции на општествените процеси се: а) откривање и артикулирање на интересите и целите; б) иницирање и поттикнување на субјектите; в) поврзување и организирање; г) насочување; д) координирање; е) синхронизирање; и е) вреднување.

Етапи во остварувањето на активностите: а) информирање, б) одлучување, в) организирање, г) комуницирање и д) вреднување.

5. **Методи и средства**. Кога се употребува поимот метод во вид се имаат повеќе значења меѓу кои и тоа дека тој е: 1. Метод на работа во кој е инкорпориран и определен сознаен дел; 2. Однесувањето на носителите на акцијата; 3. Методот е целно и целисходна постапка; 4. ја зафаќа целокупната структура.

Методот може да се подели на: а) метод на соработка и б) метод на судир. Ефектите од примената на методот можат да бидат: а) усогласување, б) пролабучување, в) компромис, г) принуда и д) насилство.

Средствата можат да бидат а) материјално-технички и б) манипулативни. Во материјално-техничките средства се: а) организациона природа, б) организации, в) институции, г) установи, д) норми, пораки и обичаи и средства за физичко десјтво, ё) техничко- финансиски средства (орудија, предмети, објекти, технички уреди, опрема). Манипулативните средства опфаќаат мноштво активности меѓу кои и (образование, информирање и награди).

б. Резултати: можат да бидат: а) основни и б) паралелни.

1. Според степеност на оствареноста на целите: а) позитивни (максимални, оптимални и минимални) и б) негативни (незадоволителни, несогласни со целите и спротивни на целите).

2. Според непосредноста на врските со целта резултатите можат да бидат: а) непосредни (основни) резултати; б) паралелни резултати и в) независни резултати.

3. Според опфатот на содржината на целите на акцијата: прво, а) вкупен, б) фазен и в) парцијален резултат и второ, а) суштински, б) формален, в) реален, г) привиден резултат.

Општествената средина во која делуваат резултатите: а) внатрешни и б) надворешни.

Според дометот резултатите можат да бидат: а) битни, б) значајни, в) споредни, г) беззначајни. Тие можат да бидат и а) историски, б) стратегиски, в) тактички и г) инструментални.)

Во концепирањето на овој дел од трудот се случуваат најмногу грешки. Имено, се заборава прелиминарно да се дефинира предметот и одеднаш се оди на определувањето на чинителите. Грешките се јавуваат во користењето на сврзникот "и" или користењето на термините "проблеми", „аспекти“ и сл. Ако се употреби сврзникот "и" значи дека треба да се вклучат сите врски, односи и функции без исклучок. Слично е однесувањето кога ќе се употреби терминот "проблеми"или „аспекти“. Затоа е потребно пред преминувањето на конечното утврдување на чинителите на содржината, да се разјасни рамката на прелиминарното определување на предметот на истражувањето и на хипотетичкиот став во формулацијата на проблемот

2) **Временско одредување на предметот** (СЕ ПОДРАЗБИРА периодот во кој ќе се набљудува појавата пример од 1900-2000 година). Овој дел се разликува од терминскиот план, кој ги опфаќа периодите во кои ќе ги извршуваме истражувачките активности

3) **Просторно одредување на предметот** (се однесува на просторот во кој ќе се набљудува појавата, на пример во Општината Штип, во источна Македонија, во Република Македонија, на Балканскиот полуостров и слично). Најчесто се земаат административни или географски целини, кои можат точно да се определат. Определени поими немаат секогаш иста содржина. На пример Општина Прилеп. Таа во различни административни поделби опфаќа различна територија. Затоа треба во овој дел точно да се определи просторот.

4) **Дисциплинарно одредување на предметот** (интра или мултидисциплинарно одредување). Битно е да се наведат наулите и научните дисциплини во чии рамки се проучува предметот на истражување (на пример, социологија,

криминологија, педагогија, андрагогијата, право, казнено право, криминалистика, и сл).

1.3.Цел на трудот

Целта на трудот се однесува на нивото на научното сознание што ќе го постигнеме со истражувањето. Тие се делат на: **а) научна цел и б) практична цел**

Во нивни рамки можна е диференцијација на општи и посебни, основни, изведени, примарни и секундарни цели.

Научна цел може да е: научна дескрипција, научна класификација и типологија, научно откритие, научно објаснение и научна прогноза.

Практичната цел може да биде повеќеслојна.

Во овој дел можат да се наведат и задачите на истражувањето. Тоа е според потребите или мотивираноста на кандидатот.

1.4.Хипотетичка рамка - ХИПОТЕЗИ

Хипотетичката рамка е условена од операционалното определување на предметот и од целта на истражувањето. Во операционалното определување на предметот на истражувањето се определени димензиите на истражувањето. Кога се дефинираат хипотезите треба да се цнимава на повеќе правила. Овде ќе споменеме некои:

Основно правило е хипотезите да не бидат ниту потесни ниту пошироки од предметот на истражувањето. **Второ правило** е тие да бидат адекватни- да одговараат на операционалното определување на предметот на истражувањето, **терто правило** е хипотезите да бидат во согласност со целите на истражувањето и **четврто правило** е хипотезите теоретски и практично да се проверливи.

Во скицата потребно е да се дефинира:

- а) **генерална** (и) хипотеза(и),
- б) **посебни** и
- в) **поединечни** хипотези.

Во проектот се дефинира една генерална и повеќе поединечни.

Поединечните хипотези се аргументираат со индикаторите.

Бројот на посебните хипотези е во тесна врска со димензиите на операционализацијата на предметот на истражувањето.

Бројот на поединечните хипотези може да се развие и да е условен од мноштвоо читатели, чиновни што ја дорасчленуваат посебната хипотеза. (Заради сложеноста на изработката на хипотезите, најчесто пријавите за магистерски тези не ги разработуваат поединечните хипотези. Тие во основа се оставаат за подоцнежната менторска фаза на работа).

1.5.Начин на истражување

Во овој дел таксативно се набројуваат кои методи и техники ќе се користат во собирањето, обработката и интерпретацијата на податоците и сознанијата. Треба да се наведат методите според општоста, но и методите на

посебната наука. Посебно треба да се потенцираат: методите, техники, постапки и инструментите што ќе се применат во истражувањето.

Како методи моѓат да се наведат општите методи како што се: аналитичко-синтетичкиот, историскиот, компаративниот, статистичките методи и сл.

Посебните методи како што е на пример клиничкиот, методот на анализа на документите, биографскиот метод, социометрискиот и сл. Методски постапки за собирање на податоци, интервју, анкета, набљудување и сл. Инструменти: анкетен лист, протокол за набљудување, потсетник за разговор и сл.

(Во прилог на скицата можат – но не мораат - се приложуваат инструментите)

1.6. Научна и општествена оправданост

Начната оправданост се остварува во два вида:

а) како хевристички резултат и

б) верификаторен резултат.

Општествената оправданост е условена од придонесот на истражувањето во разрешувањето на општествените проблеми.

На крајот се приложува работна библиографија-овој дел ќе го приложите на крајот.

2. Што содржи Планот за работа

Планот за работа е временски план, во која подносителот на пријавата ќе го изнесе прегледот по временски отсечки прашањата кои треба да се сработат и за кое време. (Досега се случуваше кандидатите да предлагаат можна содржина на трудот. Ваков потфат не е препорачлив, затоа што се мисли - ако подносителот е способен да изготви план (содржина) на трудот, тогаш во голема мера го акцептирал истражувањето).

*

* *

ПРАКТИЧНИ УПАТСТВА ЗА ПРИМЕНА НА СТАНДАРДИТЕ ЗА ИЗРАБОТКА НА ТРУДОТ – Магистерската теза

Во продолжение ќе Ви прикажеме некои од активностите поврзани со академското пишување кое треба да дојде до израз во Вашата пријава и при изработката на магистерската теза. Во продолжение ќе се задржиме на следната содржина:

1. Средување на текстот

2. Насловни страни

2.1 Насловна страна

2.2 Потпишано одобрение/ страна за потписи

3. Почетни страни

3.1 Страна за посвета

3.2 Апстракт

3.3 Предговор

3.4 Содржина

3.5 Вовед

4. Страни на текстот

5. Резиме-заклучоци

6. Референци (користена литература)

7. Прилози

1. СРЕДУВАЊЕ НА ТЕКСТОТ

Страница

- Секоја страна треба да ги има следниве карактеристики средени со операцијата Page set up.

Маргини:

- Top и Bottom- 2,54; Left и Right- 2,54
- Orientation: Portrait
- Paper:
- A4- 210 по 297

Фонт

- Текстот треба да е искуцан во Microsoft Word со македонска поддршка. Фонтот треба да е Times New Roman.

Големина на фонф (Font size)

- Големината на буквите во текстот треба да е 12-ка.

Форматирање (Format)

- Форматирањето на текстот се подесува со прозорчето Format.
- Оддалеченоста на еден од друг ред од текстот (paragraph) треба да е 1,5 (Line spacing)
- Определување на краевите на еден ред од текстот се определуваат со кликање на командата (Justify)

Нумерирање на страните

- Страните се нумерираат со операцијата Insert- Page Number
- Бројот на страната треба да е позициониран (position) во десниот (alignment-right) долен (bottom of page) агол од текстот. Некои страни не треба да имаат број, додека дел од страните се со арапски, а други со мали римски броеви. (ќе биде објаснето кај секој од деловите, каде е специфична примената)

НУМЕРАЊЕ НА ДЕЛОВИТЕ ОД ТЕКСТОТ

- Насловните страни и почетните страни **не треба** да бидат нумерирани со бројка, ниту во содржината, ниту во делот на трудот.
- Исто така и резимето-заклучоците, референците-библиографијата и прилозите не се бележат со бројка.
- Со бројка се обележуваат само деловите од основниот дел од текстот.

2. НАСЛОВНИ СТРАНИ

(Ова е национален стандард препорачан од НУБ „Св. Климент Охридски“ Скопје).

НАСЛОВНАТ СТРАНИЦА НА м-р ТЕЗАТА ИЗГЛЕДА ВАКА:

а) Насловна страница:

- *Име на универзитетот*
- *Име на факултетот - место*
- *Име, средна буква и презиме на авторот (без титули)*
- *Наслов на трудот*
- *Поднаслов на трудот (доколку го има)*
- *Вид на трудот (пример докторска дисертација)*
- *Место, година*

б) Прва страница после насловната:

- *М е н т о р* *Име, средна буква и презиме*
Име на факултетот, место
- *Членови на комисијата* *Име, средна буква и презиме*
Име на факултетот, место
- *Датум на одбраната*
- *Датум на промоцијата*
- *Наука од која се стекнува докторатот*

в) Втора страница после насловната:

- *Наслов на трудот*
- *Апстракт (најмногу до 1800 знака, односно 150 до 200 зборови)*
- *Клучни зборови (најмногу 10)*

г) Трета страница после насловната:

- *Наслов на трудот на англиски јазик*
- *Апстракт на англиски јазик*
- *Клучни зборови на англиски јазик*
- *Во апстрактот се дава опис на магистерскиот проект и се истакнува поентата на целиот труд.*

3. Изјава за тоа дека трудот е авторски

ИЗЈАВА

Од

(Име и презиме на кандидатот)

Изјавувам дека при изработката на магистерскиот труд ги почитувам позитивните законски прописи од областа на заштитата на интелектуалната сопственост и некористев реченици или делови од трудови на други автори без да ги почитувам методолошките стандарди.

Изјавата ја давам под полна материјална и кривична одговорност.

Изјавил:

(име и презиме на кандидатот и потпис)

3.1 Содржина

- Во содржината редоследно се наведуваат темите и подтемите на трудот со јасно обележани страни каде истите се наоѓаат.
- Содржината е на посебна/и страна/и и се бележи со мали римски букви

Пример:

СОДРЖИНА

Предговор.....	iv
Попис на слики.....	x
Попис на табели	x
Попис на графикони	x
I. Вовед	2
1.1. ПРОБЛЕМ И ПРЕДМЕТ НА ИСТРАЖУВАЊЕ.....	2
1.2. Теориско и опетационално определување на истражувањето.....	5
1.3. Цел на трудот.....	6
1.4. Методи на истражување.....	7
2. Полиција во заедницата (Community policing)	9
2.1. ТЕОРЕТСКИ ПРИСТАП ВО ПРОУЧУВАЊЕТО НА COMMUNITY POLICING.....	10
2.1.1. Историски развој.....	10
2.1.2. Законски основи	14
2.1.3. Органуизациски основи на community policing	17
2.1.4. Практични прмени на community policing	21
2.2. Полиција во заедницата во Република Македонија	23
2.2.1. Историски развој	23
2.2.2. Тешкотии.....	26
2.2.3. Придобивки	28
2.2.3.1. Пристапи во проучувањето на community policing.....	28
2.2.3.2. Стратегија на полицијата во заедница и нејзината имплементација.....	29
2.2.3.3. Ресурсите на страната на заедницата	30
2.2.3.4. Достигнувањата (нивоата) на почетните напори за имплементација на полицијата во заедницата	31
2.2.3.5. Мобилизација и поддршка	32
2.2.3.6. Следење и евалвација на Полицијата во заедницата.....	33
2.2.3.7. Следење и евалвација на промените во полицијата	34

2.2.3.8. Квалитетот на работата индикатор за успешноста на полицјата во заедницата.....35

КОМПОЗИЦИЈА НА ТРУДОТ

3. Вовед

- Со воведот студентот не доближува непосредно до она што го пишува во трудот.
- Воведот е на посебна страна и се бележи со мали римски букви

4. СТРАНИ НА ТЕКСТОТ

- Специфично за основниот текст е тоа што во него е детално разработена темата од магистерскиот проект.
- Основниот текст на магистерската теза може да биде само теориска разработка на некоја од содржините изужувани во текот на студиите од страна на студентот, но може да биде и емпириско истражување. Од тие причини двата пристапи ќе се разликуваат по тоа што теориското истражување ќе ја има веќе елаборираната содржина, додека во емпирискиот проект ќе биде поместена методологијата на истражувањето и делот за анализа и интерпретација на податоците од истражувањето со заклучокот.

4.1 **Цитатите и повикување** на други автори во текстот се специфични моменти во текстот. Тоа се прави на неколку начини:

- Користење на фуснота: (Insert, footnote или reference)

Пример „...Во однос на извршените измени внимание заслужува бришењето на зборот: "силување" (од поранешниот ст. 2, а сега ст. 3). Логично е да се заклучи дека ако обљубата или друго полово дејствие (кои по својата тежина неспорно се полесни од делото силување), кога е во прашање малолетно лице под 14 години, се санкционира со казна од *најмалку осум години*, дотолку повеќе (argumentum a minore ad maius) таа треба да се подразбира и во случај на силувањето на овие лица.“¹. Ако се цитира истиот автор со нов Insert footnote се пишува: цит. дело стр... или Ibidem (ibid, стр.... Доколку по неколку цитирања го цитираме истиот автор и дело инсертираме фусноста го пишуваме името и презимето на авторот и првите два збора пример: Оливер Бачановиќ: **Кривични дела....** цит дело, стр.7

Според абecedниот систем на цитирање Се пишува презимето на авторот, се става запирка, се пишува годината две точки и страницата.

- Повикување на реченица која за нас е важна:

Пример „... **Субјективната страна**, што се состои во **умисла**, опфаќа свест дека се работи за дете (достатна е евентуална умисла), како и **свест за посебната состојба на жртвата, поради која таа не е способна за отпор**, како и **свест дека тоа не се противи на актот на обљуба или друго полово дејствие**“ (Камбовски, В., 1997: 209- 210)

¹ Оливер Бачановиќ: Кривични дела на штета на малолетни лица, Годишник на Факултетот за безбедност, Скопје, 2008, стр.5

Повикување, но во главниот дел од текстот и наведување на името на авторската на дадената реченица:

Според тоа, констатира Пешиќ, (1990, стр. 283) „позитивизмот е прва епистемолошка парадигма во чии рамки криминологијата се обидела научно да се востанови.“

Забелешка: кандидатот- принципиелно избира и употребува во целиот текст еден од наведените начини.

4.2 Набројување во текстот

- При набројување во текстот може да се користат две алтернативи преку опцијата (Format- Bullets and Numbering)

Пример за набројување со користење на знаци (bullets)

- ❖ град
- ❖ село
- ❖ улица

Пример за набројување со реден број (numbering)

1. град
2. село
3. улица

Забелешка: Набројувањето со реден број се прави само доколку целта на авторот е да ги подреди по значење, ранг и др.)

5. РЕЗИМЕ-ЗАКЛУЧОЦИ

- Во *резимето* се изнесуваа сознанијата по однос на теориската елаборација и анализа на одредени прашања во магистерскиот проект.
- Во *заклучоците* се искажуваат сознанијата на студентот од реализирано истражување во рамките на истражувачкиот проект.
- И резимето и заклучоците не треба да се повторуваат од текстот, туку треба да бидат обид за синтеза.

6. РЕФЕРЕНЦИ (КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА)

(По абецеда според првата буква од презимето, а онаму каде го нема презимето на авторот според насловот на изворот изворите секогаш се наведуваат во оригинал (пример: ако е латиница-се наведува латиница а ако е со бугарско писмо- се наведува со бугарски симболи и тн.)

1. **Ignjatović, Đ.** (208) *Kriminologija*, Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu
2. **Boog B.** (2001). *Action research: Empowerment and Reflection: An Introduction*, in *Action Research: Empowerment and Reflection (ed)*, Boog Ben, Coenen Harrie& Keune Lou, Dutch University Press.
3. **Carr W. & Kemmis S.** (2002). *Becomong Critiical: Education, Knowledge and Action Research*, London and New York: RoutledgeFalmer.
4. **Cohen L.&Manion L.** (1994). *Research methods in education*, 4th edition, London and New York: Routlege.
5. **Collison J.** (1998). *Mentoring: Realising the True Potential of School-based ITE*, in (Ed). *Primary Teacher Education: High Status? High Standards?*, Falmer Press.

Интернет извори

(По абедица според првата буква од презимето, а онаму каде го нема презимето на авторот според насловот на изворот)

1. Allen W.J. The role of action research in environmental management. Chapter 3, *Action research for environmental management*. Извадено ноември 18, 2002, од http://nrm.massey.ac.nz/changelinks/thesis_ch3.html (2.03.2009)
2. Bates T. (1999) Aspects of Partnership: An Institutional Case Study, *TNTEE Journal Vol.1 Nr 1*, Извадено Август, 14. 2002, од: <http://www.tntee.umu.se/publications/journals/v1n1/158Bates.pdf> (11.09.2007)

(По азбучен ред според првата буква од презимето, а онаму каде го нема презимето на авторот според насловот на изворот)

Бачановиќ, О.:(2008): „Кривични дела на штета на малолетни лица“ Годишник на Факултетот за безбедност за 2008, Скопје. Стр. 5-6

Ваквото наведување е според АПА стилот кој може да се консултира и повика на интернет страната на Американската асоцијација на психолози www.apastyle.org . Ваквиот начин на наведување на литературата е еден од најдоминантните во светски рамки заедно со МЛА стилот (www.mla.org и стилот кој го користи Геолошкото друштво од Лондон во своите трудови. Кај нас се препрачуваат и gateway.lib.ohio-state.edu/tutor/les7/guide.html (Chicago Manual of Style (Notes-Bibliography System)).

Прилог А

УНИВЕРЗИТЕТ СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ- БИТОЛА
ФАКУЛТЕТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ - СКОПЈЕ

Никола Николоски
КРИВИЧНОТО ДЕЛО ИЗМАМА КАКО ПРЕДМЕТ НА ИСТРАЖУВАЊЕ
(магистерска теза)

Скопје, јуни 2009

Број на страната не треба

Прилог Б

Ментор:

Проф. д-р Цане Мојаноски
Редовен професор на Факултетот за безбедност Скопје
Универзитет „Св. Климент Охридски“ - Битола

Членови на комисија:

1. проф. д-р Никола Матовски
Редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан први“ на
Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје
2. Проф. д-р Иванчо Стојанов
редовен професор на Факултетот за безбедност Скопје,
Универзитет „Св. Климент Охридски“ Битола

Датум на одбраната: _____

Датум на промоцијата: _____

Наука на која што се стекнува магистеристерското звање: **криминалистика и
криминологија**
(II Циклус – криминалистика)

ВТОРА СТРАНИЦА ПО НАСЛОВНАТА

Наслов на трудот

Апстракт (најмногу до 1800 знака , односно 150 до 200)

Клучни зборови (најмногу до 10)

ТРЕТА СТРАНИЦА ПО НАСЛОВНАТА

Наслов на трудот на еден од светските јазици

Апстракт на еден од светските јазици

Клучни зборови на еден од светските јазици

ИЗЈАВА

на студентот

Изјавувам дека при изработката на магистерскиот труд ги почитувам позитивните законски прописи од областа на заштитата на интелектуалната сопственост и не користев реченици или делови од трудови на други автори без да ги почитувам методолошките стандарди. Изјавата ја давам под полна материјална и кривична одговорност.

Изјавил:

Број на страната не треба

Прилог 3

Пример: Библиографија

Вообичајно е кон текстот да се приложи или **Користена литература** или **Библиографија**. Но, постојат и исклучоци. Поради тоа најдобро е да се консултирате со вашиот ментор.

Стилот и изгледот на **Користена литература и Библиографија** во Харвард системот се исти. Како што е спомнато погоре во Харвард системот и **Користена литература и Библиографија** се пишуваат по абецеден ред во вид на листа на автори и нивните дела. Презимето на авторот секогаш доаѓа на прво место и по презимето се определува местото на листата. Единствена разлика меѓу нив е таа што во **Користена литература** се наведуваат исклучиво

библиографски единици за изворите кои се употребени (цитирани, парафразирани или спомнати) во текстот, додека во ставот **Библиографија** освен библиографски единици за изворите кои се употребени (цитирани, парафразирани или спомнати) во текстот, може да се наведат и дела кои биле консултирани, а не биле и директно спомнати во текстот.

Пример: Користена литература (или Библиографија) ABC (Харвард) стил

- Abbate, J. (1999) *Inventing the Internet*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Balalovska, K. (2002) "A Historical Background to the Macedonian-Albanian Interethnic Conflict", in K. Balalovska, A. Silj, and M. Zucconi (eds.) *Minority Politics in Southeast Europe: Crisis in Macedonia*, Rome: Ethnobarometer, pp. 109-124
- Berland, J. (2000) "Cultural Technologies and the 'Evolution' of Technological Cultures", in A. Hermann and T. Swiss (eds.) *The World Wide Web and Contemporary Cultural Theory*. London and New York: Routledge, pp. 235-258
- Buchstein, H. (1997) 'Bytes That Bite: The Internet and Deliberative Democracy', *Constellations* 4(2): 248-63.
- De Kerckhove, D. (ed.) (1997) *Connected Intelligence: The Arrival of the Web Society*, Toronto: Somerville House.
- Gumucio-Dagron, A. (2001) "Is the Internet a Form of Electronic Apartheid?", *Media Development* 1:2001, Available from: http://www.wacc.org.uk/publications/md/md2001-1/gumucio_dagron.html [29.05.2002].
- Hawking, S.W. (1994) *Brief history of time: an interactive adventure* [CD-ROM], Crunch Media.
- Healy, D. (1997) "Cyberspace and Place: The Internet as Middle Landscape on the Electronic Frontier", in D. Porter (ed.) *Internet Culture*. London: Routledge, pp.55-72.
- Holmes, D. (2002) "Transformations in the Mediation of Publicness: Communicative Interaction in the Network Society", *Journal of Computer Mediated Communication* (JCMC), 7(2). Available from: <http://www.ascusc.org/jcnc/vol7/issue2/holmes.html> [9.04.2002].
- Internet Software Consortium (2002) "Distribution of Top-Level Domain Name by Host Count", Available from: <http://www.isc.org/ds/WWW-20021/dist-bynum.html> [8.04.2002].
- IREX ProMedia (2002) *Media Use in Macedonia (Spring2002)*, unpublished survey, Skopje, Macedonia.
- NUA (2002a) 'How Many Online?', Available from: http://www.nua.ie/surveys/how_many_online/index.html [9.04.2002].
- NUA (2002b) 'How Many Online? (Europe)', Available from: http://www.nua.ie/surveys/how_many_online/europe.html [9.04.2002].
- UNDP (2001) 'Technology Achievement Index', in *Human Development Report 2001*, Available from: http://www.undp.org/indicator/indic_270_1_1.html [11.04.2002].

Или Користена литература:

- Gibaldi, J. and Achtert, W. S. (1988) *MLA Handbook for Writers of Research Papers*, 3rd
- Gibaldi, J. and Achtert, W. ed., The Modern Language Association of America: New York.

Marshall, L. and Rowland, F. (1993) *A Guide to Learning Independently*, 2nd ed, Longman Chesire: Melbourne.

Monash University library (2006) "Citing and referencing"

<http://www.lib.monash.edu.au/tutorials/citing/index.html> [9.01.2007]

Monash University Library (2006) "Harvard (author-date) style examples", *Library online tutorials*, <http://www.lib.monash.edu.au/tutorials/citing/harvard.html>

[3.11.2007].

За магистерски труд и докторска дисертација (необјавени)

- Презиме на авторот, Иницијал(и).
- Наслов на трудот или дисертацијата,
- Вид на трудот (магистерски труд или докторска дисертација)
- Име на институцијата каде што е одбранет трудот (дисертацијата) Година

Примери:

Никола Ристески, Насилнички криминалитет во република Македонија, поим и видови , Магистерски труд, Факултет за безбедност, Скопје, Македонија; 2002. или

Agutter, A. J. The linguistic significance of current British slang, Thesis (PhD), Oxford University, UK; 2002.

Нумерички (Chicago) стил за прикажување библиографија

Библиографија

Во стилот на фусноти/белешки Библиографија се пишува по абecedен ред во вид на листа на автори и нивните дела. Презимето на авторот секогаш доаѓа на прво место и по презимето се определува местото на листата.

Пример:

Библиографија:

Институт Отворено Општество Македонија . *Македонски древности: Културно наследство на Македонија* [ЦД-РОМ]. ЕИИ-СОФ: Скопје. 1997.

Meyer M.D. Public transportation in the 21st century. In: Gray, G.E., Hoe, I L.A., editors. *Public transportation*. 2nd ed. Englewood Cliffs, New Jersey:Prentice Hall; 1992. pp.636-653.

Rau, J.G.and Wooten, D.C. *Environmental impact analysis handbook*. New York: McGraw-Hill; 1980. p. 37.

Richardson, A.J. "Traffic planning and modelling: a twenty year perspective". *Aust Road Res* 1990; 20(1):9-21.

UNDP "Technology Achievement Index", in *Human Development Report 2001*. 2001.

http://www.undp.org/indicator/indic_270_1_1.html
(11.04.2002).

Young, W. "The interaction between data and a parking model hierachy". In: Proc. *15th Aust. Road Research Board Conference*. 1990. p. 83-100.

Young, W. and Taylor M.A.P. "Continuing education in transport". In: Proc. *2nd. AEEE Conference on Engineering Education*, Melbourne, Australia; 1990. pp. 569-579.

Но постои и нумеричкиот некои го нарекуваат Чикашки стил.

Специфичностите на овој облик на библиографија е во тоа што се пичува прво

име (без титули) презиме, две точки, наслов на делото, издавачка куќа, град, година на издавање.

www.gateway.lib.ohio-state.edu/tutor/les7/guide.html

Библиографија

One author [17.26]

Yow, Valerie Ralieggh. *Recording oral history: a guide for the humanities and social sciences*. Walnut Creek, CA: Alta Mira Press, 2005.

Note: Valerie Ralieggh Yow. *Recording oral history: a guide for the humanities and social sciences* (Walnut Creek, CA: Alta Mira Press, 2005).

Corporate or organization author [17.47]

Oberlin College. Conservatory of Music. Library. *Mr and Mrs. C. W. Best Collection of Autographs, in the Mary M. Vial Music Library of the Oberlin College Conservatory of Music*. Oberlin, OH: Oberlin College Library, 1967.

Note: Oberlin College. *Mr. and Mrs. C. W. Best Collection of Autographs, in the Mary M. Vial Music Library of the Oberlin College Conservatory of Music* (Oberlin, OH: Oberlin College Library, 1967).

E. Francis, L. Hendricks, Instruction Office: rev. 8/29/05

Electronic Book [17.143]

Nydam, Ronald J. *Adoptees Come of Age: Living Within Two Families*. Louisville, KY: Westminster John Knox Press, 1999. <http://www.netlibrary.com> (accessed July 8, 2005).

Note: Ronald J. Nydam. *Adoptees Come of Age: Living Within Two Families* (Louisville, KY: Westminster John Knox Press, 1999), <http://www.netlibrary.com> (accessed July 8, 2005).

Electronic Journal or Newspaper Article [17.12], [17.359]

Carbado, Devon W. "Black Male Racial Victimhood." *Callaloo* 21, no. 2 (1998): 337-361. <http://www.jstor.org/> (accessed July 8, 2005).

Note: Devon W. Carbado. "Black Male Racial Victimhood," *Callaloo* 21, no. 2 (1998), <http://www.jstor.org/> (accessed July 8, 2005).

Web Site [17.356]

Ellison, Jim. "Assessing the accessibility of fifty United States government Web pages: Using Bobby to check on Uncle Sam." *First Monday* volume 9, number 7 (July 2004). <http://www.firstmonday.org> (accessed June 16, 2005).

Note: Jim Ellison. "Assessing the accessibility of fifty United States government Web pages: Using Bobby to check on Uncle Sam," (*First Monday*, 2004), <http://www.firstmonday.org> (accessed June 16, 2005).

Journal (One Author) [17.156], [17.168]

Banks, William. "A Secret Meeting in Boise." *Midwestern Political Review* 6 (1958): 26-31.

Note: William Banks. "A Secret Meeting in Boise" *Midwestern Political Review* 6 (1958): 29.

Newspaper Article [17.188]

[Do not include in Reference list. Citation is made in running text style as shown in the In Text examples below.]

Note: "In an article on rampage killers (*New York Times* April 10, 2000), Laurie Goodstein and William Glaberson describe..."

Encyclopedia Article [17.188]

Do not include in Reference list. Citation is made in running text style as shown in the In Text examples below.]

Note: “In his article on Nebo in the eleventh edition of the *Encyclopedia Britannica*, Morris Jastrow noted that...” Creativity & Culture Division, 2001).

Напомена: Вообичаено е кон текстот да се приложи Работна библиографија или Библиографија. (Погледне те ги и презентациите од наставата на тема како да изработам пријава за магистерска теза). Но постојат и отстапувања. Поради тоа најдобро е да се консултирате со вашиот ментор.

Студентот текстот на пријавата да го достави во пишана и електронска форма. Во пријавата **да не наведува информации** од типот се консултирав со тој и тој професор, Предлагам ментор да ми биде тој и тој. Тие прашања се регулирани во Правилникот на Универзитетот.